

Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
Publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap
Graaf de Ferrarisgebouw | Koning Albert II-laan 20 bus 19 | B-1000 Brussel
Gratis telefoon 1700 | Fax +32 2 553 13 50
Email: info@vreg.be
Web: www.vreg.be

Rapport van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt

van 21 oktober 2014

met betrekking tot het toezicht op de verkoop van certificaten door de netbeheerders

RAPP-2014-09

Inhoud

1	SITUATIESCHETS	3
2	METHODOLOGIE	3
3	VERKOOP VAN CERTIFICATEN DOOR DE NETBEHEERDERS	4
3.1	<i>Overzicht aantal verkochte certificaten</i>	4
3.2	<i>Overzicht gemiddelde prijs verkochte certificaten</i>	5
3.3	<i>Aantal tegenpartijen</i>	8
3.4	<i>Verkoopmethode en intenties</i>	9
4	OVERZICHT CERTIFICATENPORTEFEUILLES	11
5	BANKING VAN GROENESTROOM- EN WARMTE-KRACHTCERTIFICATEN	13
5.1	<i>Wetgeving</i>	13
5.2	<i>Analyse</i>	14
6	CONCLUSIES	15
	BIJLAGE: VRAGENLIJST NETBEHEERDERS	16

1 Situatieschets

Overeenkomstig artikels 7.1.6 §2 en 7.1.7 §2 van het Energiedecreet hebben de Vlaamse netbeheerders de verplichting om respectievelijk groenestroom- en warmte-kraftcertificaten die hen aangeboden worden in ruil voor de wettelijk vastgelegde minimumsteun, terug op de markt te brengen op regelmatige tijdstippen. Dit moet gebeuren met als doel (een deel van) de kosten van deze opkoopplicht te recupereren. De VREG controleert de transparantie en de regulariteit van de verkoop van deze certificaten door de netbeheerders.

Sinds 2012 worden aan de netbeheerders niet alleen groenestroomcertificaten (GSC) uit zonne-energie verkocht aan minimumprijs, maar worden ook een jaarlijks stijgend aantal certificaten uit andere technologieën aangeboden in het kader van de opkoopplicht, zelfs aan minimumsteun die onder de gemiddelde bilaterale transactieprijs ligt. Dit wijst in de richting van een toenemende belemmering voor producenten om hun groenestroomcertificaten te verkopen op de bilaterale markt. Dit wordt veroorzaakt door de opbouw van structurele overschotten van groenestroomcertificaten op de markt, boven de quotumverplichtingen. Het overgrote deel van de bij netbeheerders aangeboden groenestroomcertificaten blijft echter afkomstig uit de productie van zonne-energie, met minimumsteun boven de boeteprijs (100 euro).

Voor warmte-kraftcertificaten (WKC) ligt de oorzaak voor overdracht van certificaten aan de netbeheerders volledig bij de structurele overschotten op de markt. De minimumsteun voor een WKC (27 euro voor productie-installaties in dienst genomen vóór 2012, 31 euro voor indiening na 1 januari 2012) ligt een stuk lager dan de boetewaarde die leveranciers moeten betalen bij een tekort aan voorgelegde warmte-kraftcertificaten op 31 maart van elk jaar (41 euro). De warmte-kraftcertificatenmarkt kampt echter met een dermate groot certificatenoverschot dat een zeer groot aantal producenten zich genoodzaakt zag hun productie te valideren door de overdracht van warmte-kraftcertificaten aan hun netbeheerder, bij afwezigheid van voldoende vraag op de bilaterale markten. De gemiddelde marktprijs van warmte-kraftcertificaten is dan ook verder gedaald en schommelt gemiddeld rond de minimumsteun van 27 euro.

In dit rapport werden gegevens van alle Vlaamse netbeheerders opgenomen: Eandis (Gaselwest, Imea, Imewo, Intergem, Iveka, Iverlek en Sibelgas), Infrax (Infrax West, Inter-Energa, Iveg en PBE), Intermosane en Elia (zowel als beheerder van het plaatselijk vervoersnet als transmissienetbeheerder).

2 Methodologie

Dit rapport heeft betrekking op alle elektriciteitsnetbeheerders die groenestroom- of warmte-kraftcertificaten hebben verkocht tot en met 30 september 2014.

Per jaar van verkoop werd een overzicht gemaakt van het aantal certificaten dat de netbeheerders in portefeuille hebben, het aantal certificaten dat tot nog toe verkocht werd, het aantal transacties en de gehanteerde verkoopprijs. Deze gegevens komen uit de internetgebaseerde certificatedatabank, waarin de registratie van groenestroom- en warmte-kraftcertificaten plaatsvindt en waar transacties van deze certificaten worden uitgevoerd. Deze databank wordt door de VREG beheerd.

Aan alle Vlaamse netbeheerders werd bovendien een vragenlijst overgemaakt om te polsen naar de methodes die gebruikt werden voor het verkopen van certificaten. Daarnaast werd ook gevraagd naar eventuele problemen die netbeheerders ervaren bij het op de markt brengen van de opgekochte groenestroom- en warmte-kraftcertificaten en de plannen voor de toekomst.

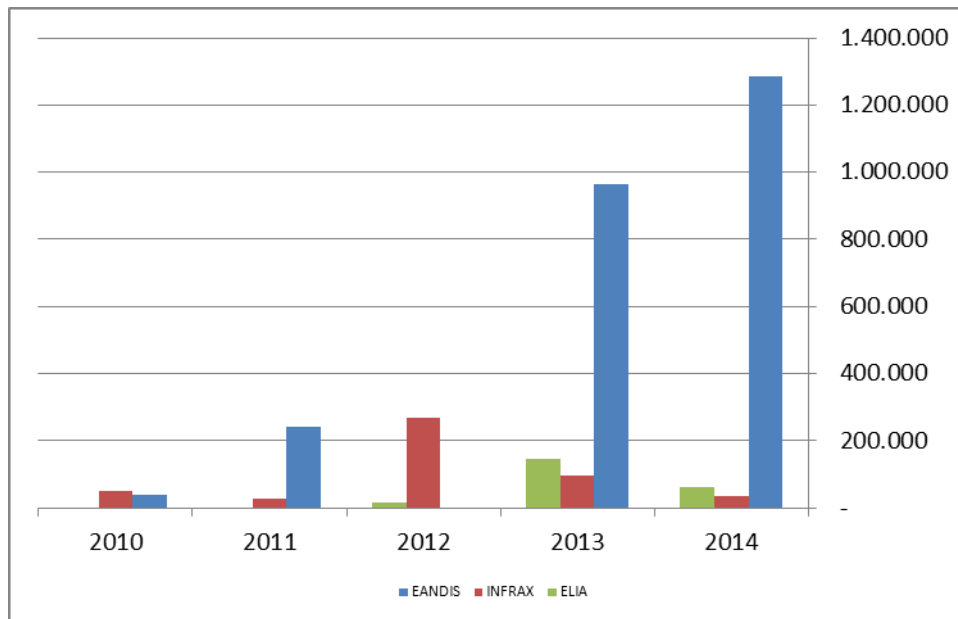
3 Verkoop van certificaten door de netbeheerders

3.1 *Overzicht aantal verkochte certificaten*

3.1.1 Groenestroomcertificaten

Onderstaande tabel en grafiek geven een overzicht van het aantal GSC verkocht door de netbeheerders per jaar¹.

	2014 ²	2013	2012	2011	2010
EANDIS	1.284.155	965.330	-	239.483	37.800
INFRAX	34.019	94.250	267.000	25.500	48.400
ELIA	62.887	147.196	13.967	-	-
TOTAAL	1.381.061	1.206.776	280.967	264.983	86.200

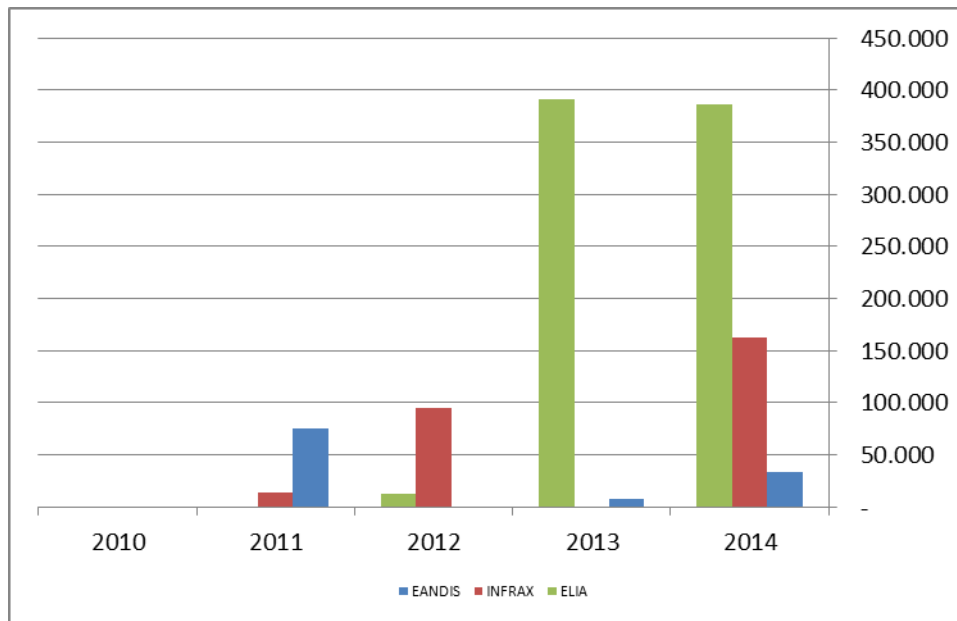
3.1.2 Warmte-kraftcertificaten

Onderstaande tabel en grafiek geven een overzicht van het aantal WKC verkocht door de netbeheerders per jaar¹.

¹ Het jaar van registratie van de verkoop in de databank kan verschillen van het jaar waarin de veiling van de certificaten door de netbeheerder georganiseerd werd.

² De scope van dit rapport wordt beperkt tot de situatie op 1 oktober 2014 en beslaat dus niet het volledige kalenderjaar 2014.

	2014 ²	2013	2012	2011	2010
EANDIS	33.641	6.913	-	75.505	-
INFRAX	162.000	-	95.100	13.575	-
ELIA	386.536	391.513	12.100	-	-
TOTAAL	582.177	398.426	107.200	89.080	-

3.2 Overzicht gemiddelde prijs verkochte certificaten

Gezien de aanhoudende situatie sinds enkele jaren, waarbij het aanbod aan certificaten groter is dan de vraag ernaar, lijkt het onvermijdelijk dat de gemiddelde transactiepreizen van deze certificaten structureel dalen doorheen de tijd. Dit is het gevolg van een zeer inelastische vraag naar certificaten³, in combinatie met een relatief elastischer aanbod.

De volumes certificaten die worden verkocht aan de netbeheerders tegen minimumsteun worden hierdoor steeds groter, waardoor het marktvolume deels verschuift van bilaterale transacties naar de veilingen van certificaten georganiseerd door deze netbeheerders. Het feit dat er ook certificaten worden verkocht door producenten aan netbeheerders tegen een minimumsteun die lager ligt dan de gemiddelde bilaterale transactieprijs, en dit zowel voor GSC als voor WKC, versterkt deze trend. Deze producenten vinden mogelijks geen geïnteresseerde koper voor hun certificaten op de bilaterale markt, of opteren voor de voor hen enigszins eenvoudigere uitweg door gebruik te maken van de opkoopplicht van hun netbeheerder, ondanks de mogelijk licht lagere verkregen prijs.

De door VREG op zijn website maandelijks gepubliceerde statistieken over de bilateraal verhandelde certificaten bevatten zowel transacties die deel uitmaken van lange termijn contracten, als spot deals.

³ De vraag naar certificaten wordt volledig bepaald door het door de Vlaamse overheid opgelegde jaarlijkse quotum. Certificaten zijn meer dan één jaar geldig en kunnen overgedragen worden naar een volgend jaar en dus een volgend quotum. Gezien de huidige overschotten in de certificaten markten houdt dit echter ook risico's in (onder meer financieringskosten en mogelijk dalende marktprijzen (met of zonder dalende boetewaarden)). Zie ook § 5.

Het is duidelijk dat beide soorten van transacties echter een verschillende prijszetting kennen. Waar de prijzen in lange termijn contracten pas zullen dalen met een vertraging, reageert de spot markt meteen op een marktoverschot. Aangezien de verkopen van certificaten door netbeheerders volledig in de spot markt gebeuren, is het dan ook logisch dat het vraagtekort vooral hard aankomt bij de netbeheerders, die maar zeer moeilijk een afzetmarkt vinden voor de certificaten die ze in portefeuille hebben. Door het stijgend volume certificaten dat op deze manier in de markt wordt gezet, is de invloed van deze verkopen door de netbeheerders op de eerder vermelde prijsstatistieken ook steeds groter. We krijgen dus geleidelijk aan een verschuiving in de certificaten markten van lange termijn contracten en prijszetting naar spot markt. Deze trend zet zich waarschijnlijk verder door zolang er structurele overschotten blijven bestaan.

3.2.1 Groenestroomcertificaten

Onderstaande tabel vergelijkt de gemiddelde verkoopprijs van groenestroomcertificaten door de netbeheerders met de gemiddelde transactieprijs van alle andere verkopen van groenestroomcertificaten, dus zonder de verkopen door netbeheerders. Aangezien de volumes GSC verkocht door de netbeheerders vóór 2009 zeer klein waren t.o.v. het totale marktvolume, zijn deze cijfers niet mee opgenomen in de tabel.

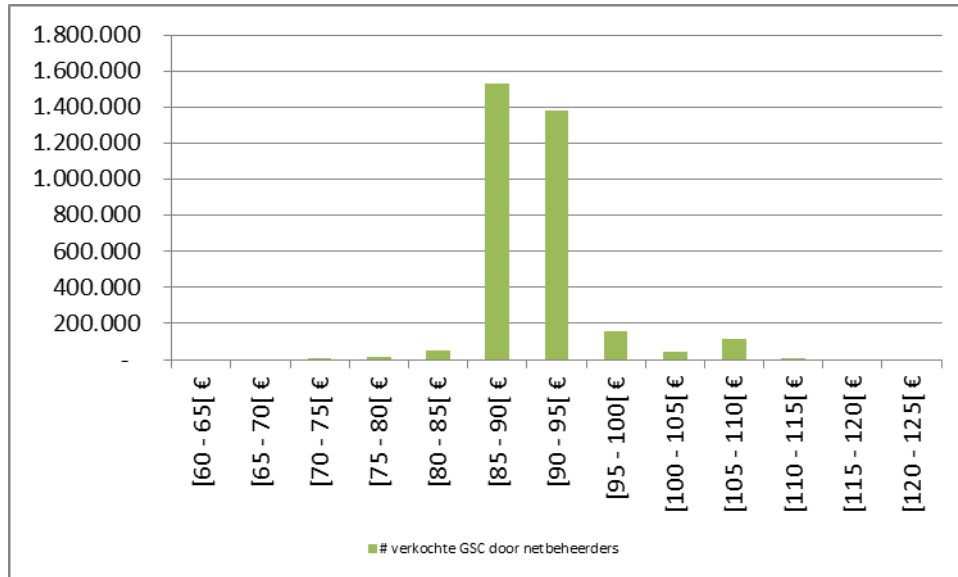
	gemiddelde verkoopprijs		
	verkopen door netbeheerders	bilaterale transacties	VERSCHIL
2014²	88,56 €	93,92 €	-5,71%
2013	89,96 €	98,15 €	-8,34%
2012⁴	90,06 €	102,21 €	-11,88%
2011	91,44 €	102,72 €	-10,98%
2010	103,67 €	106,76 €	-2,89%
2009	105,44 €	108,37 €	-2,70%
TOTAAL	90,19 €	100,36 €	-9,89%

Sinds 2011 is een opmerkelijke afwijking waarneembaar tussen de prijzen waaraan netbeheerders GSC terug op de markt kunnen brengen en de gemiddelde bilaterale transactieprijs. Het is ook pas vanaf deze jaren dat de volumes GSC verkocht door de netbeheerders een significanter deel van het marktvolume zijn beginnen uitmaken. In 2011 en 2012 liep het prijsverschil zelfs op tot respectievelijk 11% en bijna 12%. De opbrengsten van de verkoop van GSC voor netbeheerders lagen dus gemiddeld 11-12% lager dan de gemiddelde bilaterale transactieprijs. Dit valt te verklaren door de eerder beschreven combinatie van de overschotten op de GSC markt en het 'spotmarkt' karakter van de door de netbeheerders georganiseerde veilingen.

De spread tussen de gemiddelde verkoopprijs door netbeheerders en de gemiddelde bilaterale transactieprijs is in 2013 en 2014 echter weer gedaald. Dit is een gevolg van de door de netbeheerders gehanteerde bodemprijzen bij het veilen van hun GSC, in combinatie met een geleidelijke daling van de bilaterale transactiepreisen door het marktoverschot. Deze door de netbeheerders bepaalde bodemprijzen, zijn prijsniveaus waaronder geen certificaten verkocht worden, en dit ter maximalisatie van de verkoopopbrengsten.

⁴ Administratieve boete voor quotumplichtigen was 125 €/ontbrekend GSC t.e.m. 31 maart 2012, 118 €/ontbrekend GSC t.e.m. 31 maart 2013 en 100 €/ontbrekend GSC nadien.

De volgende grafiek toont de aantallen sinds 2009 door de netbeheerders verkochte groenestroomcertificaten per prijsinterval.

Hieruit blijkt dat het overgrote deel van de verkopen van groenestroomcertificaten door netbeheerders gebeurde aan een prijs tussen 85 en 95 euro. Deze verkopen vonden grotendeels plaats in 2013 en 2014, dus met als prijspreferentie voornamelijk de boetewaarde van 100 euro.

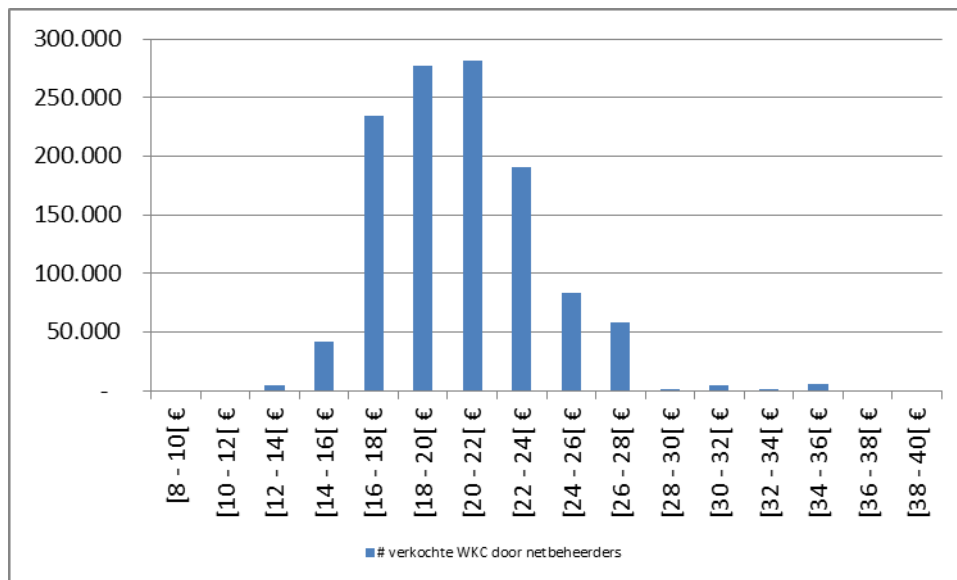
3.2.2 Warmte-kranchcertificaten

De markt voor warmte-kranchcertificaten kampt met een gelijkaardig probleem als die voor groenestroomcertificaten, maar dan nog zorgwekkender qua omvang. Netbeheerders realiseren op de verkopen van warmte-kranchcertificaten een opbrengst die tot meer dan 30% lager ligt dan de gemiddelde bilaterale transactieprijs. Het feit dat de overschotten op de markt voor warmte-kranchcertificaten veel groter zijn dan op de markt voor groenestroomcertificaten leidt, volgens de hierboven uiteengezette redenering, tot een grotere afwijking tussen de bilateraal onderhandelde prijzen en de prijzen waaraan netbeheerders hun warmte-kranchcertificaten terug op de markt kunnen afzetten. Het is echter opvallend dat ook op de bilaterale markt de transactiepreizen voor WKC een stuk lager liggen dan de boetewaarden, in vergelijking met de GSC markt. Reden is ook hier het aanzienlijke overschot aan WKC in de markt.

Onderstaande tabel vergelijkt de gemiddelde verkoopprijs van warmte-kranchcertificaten door de netbeheerders met de gemiddelde transactieprijs van alle andere verkopen van warmte-kranchcertificaten, dus zonder de verkopen door netbeheerders. Er dient hierbij opgemerkt te worden dat de volumes door netbeheerders verkochte WKC vóór 2011 miniem tot onbestaande waren.

	gemiddelde verkoopprijs		
	verkopten door netbeheerders	bilaterale transacties	VERSCHIL
2014 ²	18,63 €	27,50 €	-32,27%
2013	21,04 €	27,91 €	-24,62%
2012 ⁵	20,74 €	31,84 €	-34,86%
2011	24,06 €	35,11 €	-31,48%
2010	-	38,23 €	-
2009	35,03 €	40,26 €	-12,98%
TOTAAL	20,12 €	31,75 €	-36,62%

De volgende grafiek toont de aantallen sinds 2009 door de netbeheerders verkochte warmtekrachtcertificaten per prijsinterval.

Hieruit blijkt dat het grootste deel van de verkopen van warmtekrachtcertificaten door netbeheerders gebeurde aan een prijs tussen 16 en 22 euro. Deze verkopen vonden voornamelijk plaats in 2013 en 2014, dus met als prijsreferentie de boetewaarde van 41 euro.

3.3 Aantal tegenpartijen

Volgende tabel geeft een overzicht van het aantal verschillende partijen die certificaten aankochten van de netbeheerders.

⁵ Administratieve boete voor quotum-plichtigen was 45 €/ontbrekend WKC t.e.m. 31 maart 2012 en 41 €/ontbrekend GSC t.e.m. 31 maart 2015.

	2014 ²		2013		2012		2011		2010	
	GSC	WKC	GSC	WKC	GSC	WKC	GSC	WKC	GSC	WKC
EANDIS	10	7	9	2	0	0	5	4	1	0
INFRAX	3	2	6	0	3	6	4	5	4	0
ELIA	11	15	8	8	4	4	0	0	0	0
TOTAAL	15	18	14	10	7	7	6	7	4	0

Het aantal partijen dat certificaten aankoopt van de netbeheerders neemt jaarlijks toe, hoewel het veelal steeds dezelfde partijen zijn die biedingen uitbrengen en effectief certificaten aankopen, ondanks de inspanningen van netbeheerders om zo veel mogelijk geïnteresseerde partijen te laten meebieden.

Sinds de eerste verkoop van certificaten door netbeheerders zijn er voor groenestroomcertificaten 24 verschillende partijen die certificaten aankochten, voor een totaal van 908 transacties, waarvan 15 elektriciteitsleveranciers en 9 elektriciteitsverbruikers, traders of partijen die verbruikers vertegenwoordigen.

Voor warmte-krachtcertificaten zijn er ongeveer evenveel geïnteresseerde partijen. 26 kopers zorgden voor een totaal van 270 transacties. Hieronder zijn 13 elektriciteitsleveranciers en 13 elektriciteitsverbruikers, traders of partijen die verbruikers vertegenwoordigen.

3.4 *Verkoopmethode en intenties*

Naast het onderzoeken van de in de certificatenbank ingevoerde transacties, werd er ook een vragenlijst overgemaakt aan de netbeheerders om te polsen naar hun ervaringen, werkwijzen en intenties met betrekking tot de (toekomstige) verkoop van certificaten. Deze vragenlijst is te vinden in bijlage.

3.4.1 **Verkoop procedure**

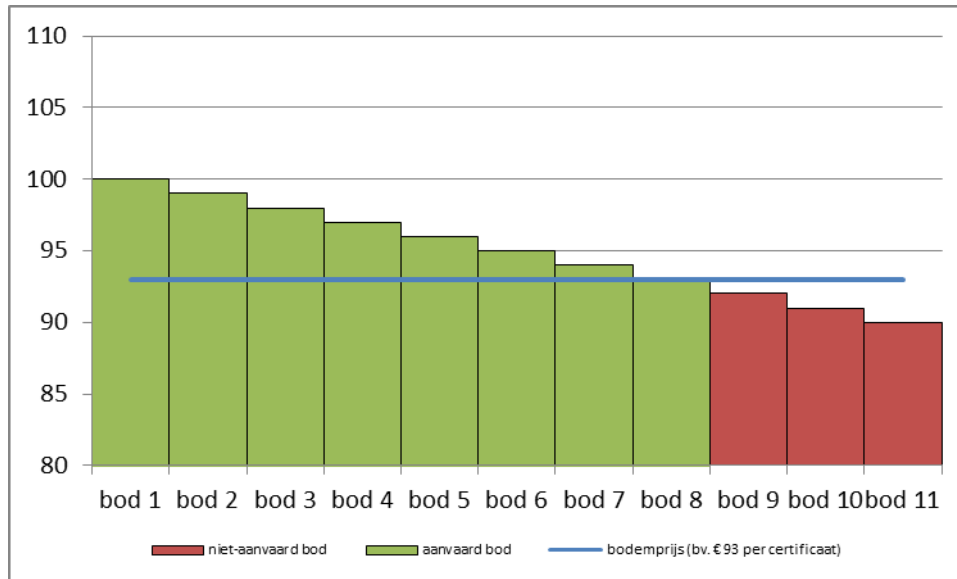
In analogie met de vorige jaren, gaven alle netbeheerders aan een exclusieve voorkeur te geven aan het systeem van een "pay as bid" veilingssysteem om de opgekochte certificaten terug op de markt te brengen. Hierbij kunnen geïnteresseerde partijen een prijs bieden per blok. De minimale grootte van elk blok en het aantal blokken waarop een bod kan uitgebracht worden, worden op voorhand vastgelegd in de procedurebeschrijving van de netbeheerder.⁶

Na het ontvangen van alle blokbiedingen kan de netbeheerder ervoor opteren om een bodemprijs te hanteren waaronder hij geen verkoop wenst toe te staan. Alleen blokbiedingen die minstens deze bodemprijs opleveren worden toegewezen aan de biedende partij.

Deze methodiek valt te begrijpen vanuit het standpunt van de netbeheerder, die de opbrengst van de verkopen van certificaten wenst te maximaliseren. Door na het ontvangen van de biedingen een bodemprijs vast te leggen in plaats van vóór het ontvangen van de biedingen, realiseert de netbeheerder – in onderstaand fictief voorbeeld bij 8 geaccepteerde blokbiedingen met een grootte

⁶ Bij de meest recente veilingen werden de blokken als volgt vastgelegd. Eandis: minimum 25 certificaten per blok (GSC & WKC) en maximum 5 blokken ; Infrax: minimum 2.000 certificaten per blok (GSC & WKC) en maximum 3 blokken ; Elia: minimum 100 certificaten per blok (GSC & WKC) en maximum 5 blokken.

van 100 certificaten - een meeropbrengst van $(800 \times 7 / 2 =) 2.800 \text{ €}$.⁷ Het vooraf vastleggen en publiceren van deze bodemprijs zou het biedgedrag teveel sturen in die zin dat elke bidder dan maximaal de bodemprijs zou bieden. Deze werkwijze lijkt de VREG dan ook logisch en te verdedigen vanuit het standpunt van de netbeheerders.

De certificaten-veilingen worden door de distributienetbeheerders twee tot vier maal per jaar georganiseerd⁸. Voorafgaand aan de periode waarin geboden kan worden, worden alle geïnteresseerde partijen op de hoogte gebracht van de te hanteren procedures. Deze geïnteresseerden worden voornamelijk gevonden in de lijsten met potentiële kopers die de VREG publiceert en waarin een partij zich vrijwillig kan laten opnemen.⁹

Het is de intentie van de netbeheerders om deze verkoopmethode te blijven hanteren in de toekomst. Wel worden sinds recent ook door enkele netbeheerders certificaten verkocht via een bilaterale overeenkomst voor de aankoop van elektriciteit, waarin levering van certificaten is opgenomen. Het gaat hierbij om de volumes certificaten die aan de netbeheerders worden aangerekend door hun leverancier voor hun elektriciteitsverbruik. In de aanbesteding werd hiertoe aan alle kandidaten gevraagd om de kostencomponent voor hernieuwbare energie en WKK, die de leveranciers in hun tarief per MWh aanrekenen, te compenseren met een bedrag waarvoor de leverancier zich engageert om te betalen per GSC en WKC. De benodigde aantallen certificaten die de leverancier dient in te leveren bij de VREG als gevolg van de energielevering aan de netbeheerder worden dus tegen dat bedrag verkocht aan de leverancier. In vergelijking met de veilingen van certificaten gaat het hier om zeer kleine volumes.

⁷ Deze 2.800€ is het verschil tussen de opbrengst van de biedingen bij een ex post bodemprijs (= de oppervlakte in het groen) en de opbrengst van de biedingen indien een ex ante bodemprijs werd vastgesteld (= de oppervlakte in het groen voor zover die onder de bodemprijs (zie blauwe lijn) ligt). Er wordt in dit fictief voorbeeld uitgegaan van blokbiedingen van 100 certificaten.

⁸ Eandis organiseert een veiling per kwartaal, Infracx ambieert 3 à 4 veilingen per jaar en Elia heeft de voorbije periode twee veilingen per jaar gehouden.

⁹ Voor groenestroomcertificaten: <http://www.vreg.be/kopen-en-verkopen> en voor warmte-kranchcertificaten: <http://www.vreg.be/kopen-en-verkopen-0>.

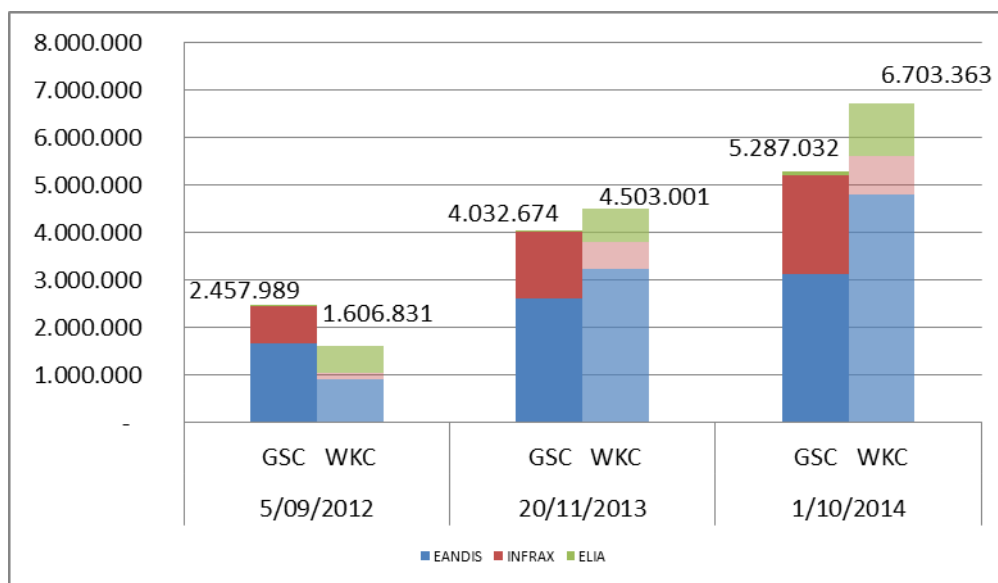
3.4.2 Bedenkingen van de netbeheerders

Zo goed als alle netbeheerders meldden problemen te ondervinden in verband met het – aan een aanvaardbaar geacht prijsniveau – op de markt brengen van certificaten.

Als voornaamste reden hiervoor worden de huidige certificatenoverschotten op de markt aangehaald door de netbeheerders. Dit overaanbod drijft de certificaatprijzen omlaag. Hierdoor staan de netbeheerders voor de keuze om hun groeiend aantal opgekochte certificaten te verkopen aan steeds lagere prijzen, waardoor de kosten verbonden aan de opkoopplicht die doorgerekend moeten worden in de nettarieven stijgen, ofwel om een bodemprijs te hanteren om de kosten te beheersen, maar met als gevolg dat de hoeveelheid certificaten die ze niet kunnen verkopen toeneemt, wat dan weer negatief weegt op de financieringskosten verbonden aan het beheer van de certificatenportefeuilles.

4 Overzicht certificatenportefeuilles

Onderstaande grafiek en tabellen tonen het aantal certificaten in bezit van netbeheerders op 3 tijdstippen over 3 jaren, zowel voor groenestroom- als warmte-kraftcertificaten. Zo vormen ze een overzicht van de evoluties van de certificatenportefeuilles van de netbeheerders. Deze cijfers zijn inclusief de volumes groenestroom- en warmte-kraftcertificaten die dienen gebankt te worden door de netbeheerders, aangegeven ter info telkens in de onderste rij van de tabellen (meer hierover in hoofdstuk 5).

GSC		1/10/2014	20/11/2013	5/09/2012
EANDIS		3.111.131	2.605.318	1.645.477
INFRAx		2.086.336	1.387.395	782.922
ELIA		89.565	39.961	29.590
TOTAAL		5.287.032	4.032.674	2.457.989
WAARVAN GEBANKT IN TOTAAL		1.500.000	1.500.000	-

WKC	1/10/2014	20/11/2013	5/09/2012
EANDIS	4.799.723	3.226.386	884.241
INFRAX	800.390	551.946	135.121
ELIA	1.103.250	724.669	587.469
TOTAAL	6.703.363	4.503.001	1.606.831
WAARVAN GEBANKT IN TOTAAL	1.000.000	1.000.000	-

Sinds de vorige snapshot (20 november 2013) zijn de portefeuilles bij de netbeheerders voor zowel groenestroom- als warmte-kranchcertificaten nog verder toegenomen (+31% voor GSC en +49% voor WKC), zij het wel minder sterk dan de toename in het jaar daarvoor (toename tussen de snapshots in 2012 en 2013 was +64% voor GSC en +180% voor WKC), mogelijk komt dit door het kleiner volume uitgereikte certificaten in 2014 t.o.v. dezelfde maanden het jaar ervoor. Aangezien er nog bijkomende certificaten kunnen uitgereikt worden voor de producties van de voorbije maanden, duidt dit nog niet noodzakelijk op een nieuwe trend. Bovendien dienen ook de groenestroomcertificaten toegekend voor zonne-energie installaties met startdatum vanaf 1 januari 2012 tot 31 december 2012, en die tegen minimumsteun werden verkocht aan de netbeheerders, nog omgeruild te worden (zie artikel 7.1.1., §1, zevende lid van het Energiedecreet van 08/05/2009). Dit wordt geacht nog een bijkomend volume groenestroomcertificaten op te leveren eens dit technisch wordt uitgevoerd.

Op 1 oktober 2014 bevonden 61% van de op de markt beschikbare, aanvaardbare GSC zich in een portefeuille van een netbeheerder. Het grootste deel van deze GSC was afkomstig uit zonne-energie, maar ook 32% van de beschikbare, aanvaardbare GSC uit andere technologieën dan zonne-energie zaten bij het nemen van de snapshot in een netbeheerder-portefeuille. Voor WKC was dit 50%.

Het feit dat de portefeuilles van de netbeheerders blijven aangroeien valt dus niet enkel te verklaren door een stijging van het aantal certificaatgerechtigde productie-installaties, maar ook door het steeds toenemende gebruik van de opkoopverplichting als gevolg van de dalende marktprijzen, waardoor producenten almaar vaker hun certificaten te gelde maken bij de netbeheerder in plaats van op de bilaterale markt. Het aantal aan de netbeheerders verkochte certificaten t.o.v. het aantal uitgereikte certificaten blijft dan ook stijgen, zoals kan gezien worden in de volgende tabellen.

GSC	2014²	2013	2012
Aantal uitgereikte, aanvaardbare GSC per productiejaar ¹⁰	2.823.980	5.703.455	5.381.137
Aantal GSC overgedragen aan netbeheerders aan minimumsteun	2.293.074	2.574.316	1.999.721
% GSC overgedragen aan netbeheerders/uitgereikt	81%	45%	37%

¹⁰ Het jaar van productie komt niet altijd overeen met het jaar van overdracht van de certificaten aan de netbeheerder. In het geval van kleinschalige zonnepanelen (i.e. < 10 kW) worden de GSC echter doorgaans onmiddellijk na uitreiking automatisch aan de netbeheerder overgedragen.

WKC	2014 ²	2013	2012
Aantal uitgereikte, aanvaardbare WKC per productiejaar ¹⁰	2.818.877	5.743.246	5.649.267
Aantal WKC overgedragen aan netbeheerders aan minimumsteun	2.500.429	2.908.212	1.725.767
% WKC verkocht netbeheerders/uitgereikt	89%	51%	31%

Deze grote certificatenportefeuilles bij de netbeheerders zijn vooral zorgwekkend in combinatie met het lage aantal door hen gerealiseerde verkopen. In de veilingen georganiseerd in 2014 waarvan de resultaten al bekend zijn¹¹, werden in totaal 5.103.339 GSC en 11.640.576 WKC aangeboden (certificaten die niet verkocht geraakten in een vorige veiling worden doorgaans opnieuw aangeboden in een volgende). Er werden echter maar 1.592.289 GSC en 1.168.026 WKC verkocht¹². M.a.w. enkel 31%, respectievelijk 10%, van de door de netbeheerders aangeboden certificaten vonden daadwerkelijk een koper. Dit komt deels door de bodemprijzen die worden gehanteerd door de netbeheerders bij de veilingen, waardoor biedingen aan een lagere prijs niet worden aanvaard, echter zelfs indien er geen bodemprijzen zouden gehanteerd worden, zouden nog niet alle certificaten verkocht geraken. Zoals aangegeven door de netbeheerders is het totaal van alle biedingen kleiner dan de volumes te koop gestelde certificaten.

Uit deze cijfers blijkt duidelijk dat het toenemende overschot aan certificaten op de markt meer en meer terecht komt in de portefeuilles van de netbeheerders, die aanzienlijke problemen ondervinden om de certificaten terug te vermarkten, en zeker aan een redelijke prijs.

5 Banking van groenestroom- en warmte-kraftcertificaten

5.1 Wetgeving

Artikels 6.4.14/1 en 6.4.14/2 van het Energiebesluit van 19 november 2010 (ingevoegd bij de wijziging van 10 januari 2014) vormen de basis voor het opsparen en tijdelijk uit de markt houden (hierna 'banken' genoemd) van groenestroom- en warmte-kraftcertificaten door de netbeheerders.

Hier wordt vooropgesteld dat de netbeheerders 1,5 miljoen groenestroomcertificaten en 1 miljoen warmte-kraftcertificaten dienen te immobiliseren. Deze certificaten mogen niet meer op de markt gebracht worden, in afwachting van een herstel van het evenwicht tussen vraag en aanbod op de certificatenmarkten. De inspanningen zijn als volgt te verdelen:

- 1° 650.000 groenestroomcertificaten immobiliseren tot 1 juli 2016, en daarbovenop:
- 2° 850.000 groenestroomcertificaten immobiliseren tot 1 januari 2015
- 3° 450.000 warmte-kraftcertificaten immobiliseren tot 1 juli 2016, en daarbovenop:
- 4° 550.000 warmte-kraftcertificaten immobiliseren tot 1 januari 2015

¹¹ Noot: In oktober 2014 was er nog een veiling lopende waarvan de resultaten nog niet gekend waren bij opmaak van dit rapport. Deze is dan ook nog niet opgenomen in de gegevens cijfers. Ook zijn er nog nieuwe bijkomende veilingen gepland door netbeheerders in de komende maanden.

¹² De cijfers van verkochte GSC en WKC onder punt 3.1 (1.381.061 GSC en 582.177 WKC) zijn gebaseerd op uitgevoerde transacties in de certificatenbank. Op datum van 1/10/2014 dienden een heel aantal van de in §4 vermelde verkochte certificaten nog daadwerkelijk getransfereerd te worden.

Het aandeel van de individuele netbeheerders in het gezamenlijk aantal te banken certificaten wordt bepaald aan de hand van hun aandeel in de gezamenlijke certificatenportefeuille van alle netbeheerders gedurende de periode 1 november 2011 tot 1 november 2012.

	TE BANKEN TOT 1 JAN 2015		TE BANKEN TOT 1 JUL 2016	
	GSC	WKC	GSC	WKC
EANDIS	572.473	290.190	437.774	237.428
INFRA	264.093	65.381	201.953	53.493
ELIA	12.863	194.429	9.836	159.079
INTERMOSANE	571	0	437	0
TOTAAL	850.000	550.000	650.000	450.000

Als er tekorten zouden ontstaan op de markt, dient een deel van deze gebankte certificaten te koop aangeboden te worden door de netbeheerders, en dit in minstens vier schijven.

Als vergoeding voor de banking van certificaten is een financiële tegemoetkoming voor de netbeheerders voorzien in het Energiebesluit, pro rata het aantal te banken certificaten, de periode van immobilisatie en de werkelijke externe financieringskosten. Voor de berekening wordt een waarde gehanteerd van 93 euro per GSC en 27 euro per WKC. Bovendien is er een vergoeding door het Vlaamse Gewest indien de gebankte certificaten op de einddatum op de markt worden verkocht tegen een waarde die lager is dan respectievelijk 93 euro voor de GSC of lager dan de minimumsteun (vermeld in artikel 7.1.7 van het Energiedecreet) voor de WKC. Deze vergoeding is gelijk aan het verschil tussen de verkoopprijs en de hierboven vermelde waarden.

5.2 Analyse

Hoewel het tijdelijk banken van groenestroom- en warmte-krachtcertificaten een piste lijkt om het overschot aan certificaten en de hierdoor verstoorde certificatenmarkten aan te pakken, heeft de VREG een aantal bedenkingen bij het mechanisme.

Ten eerste zijn de hoeveelheden te banken certificaten absoluut onvoldoende om een significante invloed op het evenwicht tussen vraag en aanbod te hebben. Het immobiliseren van 1,5 miljoen groenestroomcertificaten en 1 miljoen warmte-krachtcertificaten is, gelet op de portefeuilles van 5,3 miljoen GSC en 6,7 miljoen WKC bij de netbeheerders, een te beperkte ingreep om het marktevenwicht te herstellen¹³. Dit blijkt ook duidelijk uit de verder gedaalde verkoopprijzen van certificaten door de netbeheerders en de moeilijkheden die worden ondervonden om voldoende biedingen te ontvangen.

Zonder het immobiliseren van deze gebankte certificaten zouden de netbeheerders waarschijnlijk nog grotere volumes certificaten te koop hebben aangeboden tijdens de georganiseerde veilingen. Het is echter twijfelachtig of dit ook effectief een groter volume verkochte certificaten zou opgeleverd hebben, zeker rekening houdend met de vaak gehanteerde bodemprijzen bij deze veilingen door de netbeheerders (een groter aangeboden volume, zou mogelijks ook geleid hebben tot lagere biedingen). Ook zonder bodemprijzen echter is het weinig waarschijnlijk dat de portefeuilles van de

¹³ De totale portefeuilles aan beschikbare certificaten op de markt, met inbegrip van de portefeuilles van de netbeheerders (inclusief gebankte certificaten), waren op datum van 31 maart 2014 (zie 'Marktrapport 2013', gepubliceerd op de VREG website <http://www.vreg.be/rapp-2014-03>):

- 10.293.465 GSC beschikbaar voor een totaal volume van 4.320.320 in te leveren GSC voor de quotumverplichting, of dus een totaal overschot van 5.973.145 GSC;
- 14.712.882 WKC beschikbaar voor een totaal volume van 3.703.679 in te leveren WKC voor de quotumverplichting, of dus een totaal overschot van 11.009.203 WKC.

netbeheerders aanzienlijk zouden slinken (zie ook het feit dat bepaalde netbeheerders minder biedingen hebben ontvangen dan de aangeboden certificaten). Het opkopen van grote voorraden aan certificaten ruim boven het eigen quotum houdt immers kosten en risico's in voor de kopende marktpartijen. Niet alleen is er de prefinanciering, maar ook verder dalende marktprijzen (al dan niet in combinatie met dalende boeteprijzen) vormen een potentieel marktrisico. Dit zal quotum-plichtige en andere marktpartijen ervan weerhouden om een ruime stock aan certificaten vast te houden, zeker zolang er geen zicht is op tekorten in de markt.

Bovendien is het banken van certificaten ook geen structurele oplossing. Om het bankingmechanisme volledig te doen slagen, moet op 1 januari 2015, en ten laatste op 1 juli 2016 een aanbodtekort op de certificatenmarkten ontstaan zijn (of op zijn minst een evenwicht), waardoor naar verwachting de marktprijzen weer zullen stijgen tot boven de minimumgarantie van de Vlaamse Regering. Dit is echter zeer twijfelachtig, gezien het additionele overschot in handen van de netbeheerders bovenop de gebankte certificaten en de prognoses over de aantallen beschikbare en in te leveren certificaten de komende jaren, zoals gepubliceerd door het Vlaams Energieagentschap (zie Rapport 2014/1 Deel 3: evaluatie quotumpad, productiedoelstellingen en marktanalyserapport).

Voor de netbeheerders creëert het banking systeem echter een financiële zekerheid voor deze volumes aan certificaten. De kosten van het certificatenmechanisme worden door de voorziene vergoedingen wel verschoven van de nettarieven naar het Vlaamse Gewest.

6 Conclusies

Wat de **regulariteit** van de verkoop betreft, stelt de VREG vast dat de beschreven verkoopmethodes in orde zijn.

De verkoopmethodes zijn ook voldoende **transparant**. De certificaten worden aangeboden aan iedereen die zich vrijwillig liet registreren als potentiële koper op de VREG website, net als aan nieuwe leveranciers die nog niet in deze lijst werden opgenomen. Ook voor wat betreft de bilaterale verkoop van certificaten als onderdeel van het elektriciteitscontract, in overeenstemming met de volumes certificaten die aan de netbeheerders worden aangerekend door hun leverancier voor hun elektriciteitsverbruik, is de gebruikte methodiek via de aanbesteding transparant, regulier en effectief.

Door de specifieke veilingmethodiek met bepaling van een ex post bodemprijs, worden de opbrengsten uit de verkopen gemaximaliseerd. Veilingen zonder bodemprijs leiden tot mogelijk grotere volumes verkochte certificaten, maar aan een lagere gemiddelde transactieprijs. Het feit dat de genoteerde veilingprijzen nog steeds lager liggen dan de gemiddelde transactieprijs op de bilaterale markt is niet te wijten aan een eventueel falen van het systeem van de netbeheerders om de certificaten te verkopen. Deze lage(re) opbrengsten, alsook de grote certificatenportefeuilles zijn immers het gevolg van de verstoorde marktwerking door de certificatenoverschotten. In deze context heeft ook banking van groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten geen noemenswaardige invloed op de marktwerking. De veilingen zijn dus **effectief**, tenminste wat betreft het gedeelte van de transactieprijs dat de netbeheerders zélf in de hand hebben.

Gezien de stijgende percentages van certificaten die verkocht worden aan de netbeheerders aan minimumsteun, en dus de groter wordende portefeuilles van deze netbeheerders, verschuift het aanbod aan certificaten meer en meer van de bilaterale markt naar de veilingen door de netbeheerders, en dus ook van een markt met lange termijn contracten meer en meer naar een spot markt. Door dit groter wordend aandeel van de netbeheerders in het marktaanbod, is de VREG van mening dat een periodieke veiling op vaste tijdstippen (minstens op kwartaalbasis) zou bijdragen tot de structurering en transparantie van de certificatenmarkten.

Bijlage: Vragenlijst netbeheerders

Onderstaande vragenlijst werd in de loop van september 2014 overgemaakt aan alle Vlaamse netbeheerders.

1. Welke methodiek hanteerde uw bedrijf bij het verkopen van de certificaten in het afgelopen jaar? (veiling, bilaterale overeenkomsten,...)
2. Worden er voorwaarden opgelegd aan de tegenpartij bij deze transacties? (minimumprijzen, minimumvolumes,...) Welke voorwaarden zijn dit concreet?
3. Op welke manier wordt een tegenpartij voor de verkopen van deze certificaten gezocht / gevonden? Welke partijen worden gecontacteerd?
4. Met welke frequentie worden certificaten op de markt gebracht / verkocht?
5. Worden er wijzigingen met betrekking tot bovenstaande vragen verwacht in de werkwijze die uw bedrijf zal toepassen in de toekomst?
6. Bent u van plan om in de komende maand een veiling van certificaten te organiseren ?
7. Hoeveel van de totaal beschikbare volumes groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten (exclusief de volumes te banken certificaten en exclusief de volumes certificaten die in aanmerking komen voor omruiling (PV opgestart in 2012)) werden te koop aangeboden in het afgelopen jaar ? Wat waren de redenen om bepaalde volumes eventueel niet te koop aan te bieden ?
8. Hoeveel van de te koop gestelde certificaten werden effectief verkocht ? Wat waren de redenen van eventuele niet-verkopen ?
9. Wat ziet u als de belangrijkste belemmering voor het frequent en aan een wenselijke prijs kunnen verkopen van certificaten?
10. Wat is uw mening/ervaring over het banken van groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten, zoals opgelegd via het Energiebesluit ? Hoe beïnvloedt dit uw beslissingen in verband met het verkopen van certificaten ?
11. Gelieve hier eventuele bijkomende opmerkingen of bedenkingen met betrekking tot de verkoop van certificaten te noteren. Ook suggesties aan de VREG met betrekking tot het rapport over de verkoop van certificaten door netbeheerders zijn welkom.